

CENTENARI DEL SEU NAIXEMENT

JOAN FUSTER I LES ILLES BALEARS

Josefina Salord Ripoll

Cocomissionada de l'Any
Joan Fuster pel GOIB. IME

El 31 de gener el Govern de les Illes Balears completava, amb la Generalitat Valenciana i la Generalitat de Catalunya, la declaració del 2022 com a Any Joan Fuster amb motiu del centenari del naixement de l'escriptor que va excel·lir com a assagista dins la literatura catalana de la segona meitat del segle xx i de l'intel·lectual que va sacsejar la consciència històrica i cívica de tots i cada un dels Països Catalans, sobretot amb la publicació, fa seixanta anys, de *Nosaltres els valencians*. Aquesta commemoració conjunta, del tot coherent amb el sentit de la trajectòria fusteriana, és el millor reconeixement que li podem retre, amb el benentès que aquest s'hauria de resoldre en el nostre propi autoreconeixement gràcies al diàleg i al debat amb la seva obra i la seva actuació.

Així, posar en un primer pla dels nostres interessos Joan Fuster ha de ser també i sobretot un retrobament amb nosaltres mateixos tant en el vessant personal de lectors de la seva obra com en el col·lectiu de revisió de l'etapa històrica i cultural de l'antifranquisme dels anys cinquanta-seixanta i de la 'transició democràtica' dels setanta fins a la configuració d'un estat autònom tan decebedor per a Fuster pel que va significar de catalanitat esbocinada i fins qüestionada. En el primer cas, la commemoració a les Illes Balears, comissionada per Damià Pons i per jo mateixa, es proposa, en plena sintonia valenciana i catalana, estendre la lectura i el coneixement de les obres de Joan Fuster, que haurien d'estar disponibles als diferents catàlegs editorials i circular amb una normalitat, tampoc mai no assolida, per les llibreries i les biblioteques de Salses a Guadamar i de Fraga a Maó, com li agradava de repetir a Joan Fuster, per a qui no hi ha escriptors sense lectors. La nova edició de «Nosaltres els valencians» (2022), amb l'anunciada del «Diccionari per a ociosos», l'antologia «Joan Fuster, figura d'assaig» (2021), «Diari 1952-1960» (2021) o «Escrips de combat» (2020) en són una mostra bona, però del tot insuficient, al costat d'estudis com el d'Antoni Rico «Joan Fuster i el

El tret de sortida de l'Any Joan Fuster a Balears ha estat justament donar-li cos per la diada de Sant Jordi amb una quarantena de figures a escala humana

pensament nacional» (2021).

❖ EN AQUEST SENTIT, les biblioteques de les Illes hauran de jugar un paper important amb mostres d'obres i amb l'activació de clubs de lectura. Els cicles de conferències, a través de la xarxa d'entitats culturals, la circulació d'exposicions i alguna programació teatral han de permetre estendre el coneixement de Joan Fuster i fer-lo present d'una manera atractiva al gran públic i també als estudiants posant-los a l'abast diferents recursos didàctics. No debades el tret de sortida de l'Any Joan Fuster a les Illes Balears ha estat justament donar-li cos per la diada de Sant Jordi amb una quarantena de figures a escala humana i donar-li veu amb els aforismes dels 40.000 punts de llibres.

En el segon cas, el que ha de situar Joan Fuster dins el context històric i cultural de la dècada dels cinquanta a la dels vuitanta, l'aportació més 'acadèmica' vindrà de la mà de jornades amb la participació de grans estudiosos fusterians d'arreu, als quals s'incorporaran els insulars amb l'ob-

jectiu clau de propiciar estudis no només de la seva obra sinó també de les poc abordades relacions de Joan Fuster amb les Illes Balears. En la línia del camí obert per Gabriel Ensenyat amb «Fuster i els mallorquins. El debat identitari a la Mallorca tardofranquista», premi Joan Fuster d'assaig 2021 i tot just publicat, haurem de recórrer a la correspondència ja publicada amb Francesc de B. Moll, Aina Moll, Josep M. Llompart i fins la de Manuel Sanchis Guamer des de Palma

per analitzar el paper cabdal de l'Editorial Moll en la desclosa del Fuster assagista i la seva participació en l'activisme cultural i polític. Les més de vint mil cartes de la correspondència de Joan Fuster, dipositades a la Biblioteca de Catalunya, ens permetran descobrir connexions menorquines i eivissenques amb figures clau com el poeta Marià Villangómez, l'estudiós Josep Salord Farnés, bon lector i seguidor de Joan Fuster, i l'historiador Andreu Murillo, autor de l'inedít «Els menorquins», amb què evidenciava l'impacte de «Nosaltres els valencians», el referent d'«Els mallorquins» (1967) de Josep Melià, prologat pel mateix Joan Fuster. A més, la correspondència mantinguda amb escriptors de primera línia, des de la molt extensa de Baltasar Porcel a la més minsa de Blai Bonet, ens situaran de ple en el panorama literari de l'època i, amb ell, en el Joan Fuster crític, historiador de la literatura i gran coneixedor de la literatura universal, passada i present. Per això no hi podrà faltar el Joan Fuster traductor d'Albert Camus, l'escriptor francoalgerià d'arrels menorquines, amb qui compartia la lucidesa i el compromís de l'intel·lectual.

Aquest Any Joan Fuster ens ofereix l'oportunitat de revivir l'actualitat «del clàssic valencià més intel·ligent, ric i atractiu de la nostra contemporaneïtat», en paraules d'Albert G. Hauf, llegint-lo i rellegint-lo, aprofundint en l'etapa històrica i cultural de què va ser protagonista destacat i establint amb ell els diàlegs necessaris per al nostre present.

CLIMA DESBOCAT

FELICITAT INSOSTENIBLE (1): TURISME

Anton Soler i Ferrater

Metge retirat i avui preocupat

Sabia que el nombre de persones que estiren maletes pels aeroports i ports de tot el planeta ha augmentat de 700 milions l'any 2000 a quasi 1.500 milions l'any 2019?

No cal dir que visitar la geografia planetària és una gran font de satisfacció. Gaudir de la contemplació de paisatges infinits, boscos immensos, muntanyes al·tives, gèleres de color blau i llacs de color turquesa o illes paradisiàques ens mou a viatjar. Hi ha moltes ciutats, o temples, o palaus, que mereixen la nostra admiració.

Viatjar és una gran font de coneixement, fins i tot la paraula experiència procedeix d'una arrel indoeuropea molt antiga que volia dir viatjar. Abans de la creació de la mateixa escriptura, o dels llibres i escoles, l'única manera d'aprendre coses noves era viatjant. L'ésser humà primitiu era nòmada, caçador i recol·lector i anava darrere de noves estacions de fruites i seguia els ramats d'animals. Sí, sí, tenim el neguit de la itinerància dintre del nostre codi genètic i és altament gratificant.

Però en l'actualitat en comptes d'anar a peu, i en comptes de traslladar-nos de tant en tant, ens ha entrat un frenesí exacerbant d'anar d'una punta a l'altra del planeta reiteradament, amb un transport altament contaminant, a destins a on cal portar, contaminant, aliments d'altres llocs per alimentar-nos i a construir hotels i apartaments que també contaminen molt.

Segur, conèixer nous paratges i nous indrets és font de satisfacció però quan estem escalfant el planeta perillosament per aquest desig ja no sembla tan satisfactori. Segur que se pot fer d'una manera més sostenible, podem apostar per fer turisme de proximitat, agafar més el vaixell o el tren en comptes dels avions altament contaminants, fer pocs viatges més llargs, en comptes de molts de curts, i descobrir el viatge caminant, una gran font de felicitat.

LA HEMEROTECA

1972

HACE 50 AÑOS

- Belleza, simpatía y sinceridad, características de María Ángeles Moll (Miss Ciudadella 1972).
- Setmana d'El Toro. Masiva y entusiasta jornada de Aloyor.
- Una nueva discoteca para la juventud «Bitti Boy».
- El comandante Militar de Marina de menorca tendrá hoy su despacho en Ciudadella.

Portada del diari «Menorca» de dia 12 de mayo de 2021.

1997

HACE 25 AÑOS

- Los consellers crítics elaboran enmiendas al PTP de Menorca.
- 320 ciclistas en la Fiesta de la Bicicleta en Maó.
- La empresa de trabajo temporal más veterana ha cumplido un año de su implantación en la isla.
- El presidente de la Audiencia Nacional clausurará en ju-

nio el curso del Ateneo de Maó.

- El Alayor golea al colista Alaró (1-5).

2021

HACE 1 AÑO

- El 20 % de los mayores de 70 años ha quedado fuera de la vacunación.
- El tráfico urbano pisa el freno con el estreno de la 'zona 30'.
- Estrella Damm está de vuelta. La cervecera rueda en Me-

norca con Mario Casas su spot veraniego.

- Suites del lago se convertirá en el cuarto hotel de cinco estrellas.
- La 'extinción' de la bandera azul en la Isla: solo ondeará en tres playas y el puerto de Fornells.
- Los médicos de familia temen la vuelta de las citas presenciales sin cribado telefónico.
- El Hestia Menorca liquida al Círculo Gijón y accede a los cuartos de final (83-63).